

“Pomembno je racionalno obnašanje ekonomske politike”

Slej kot prej se bo morala Slovenija soočiti z zadolževanjem in porabo javnih sredstev. Tveganja za nižjo gospodarsko rast se povečujejo, “zato je zlasti pomembno racionalno obnašanje ekonomske politike in ciljno naravnano ukrepanje ter ustvarjanje manevrskega prostora za ukrepanje v slabših gospodarskih časih,” pravi predsednik fiskalnega sveta dr. Davorin Kračun. Z njim smo se pogovarjali o fiskalnem pravilu, zadolževanju in posledicah.

• TINA M. VALENČIČ

Po tem, ko je fiskalni svet, ki mu predseduje dr. Davorin Kračun, vlado opozoril, da mu kljub zakonski zavezi še ni posredovala v oceno predloga okvira za pripravo proračunov 2023-2025 skupaj z osnutkom programa stabilnosti za leto 2022, so se v vladi odzvali, da bodo to storili po volitvah. Zakon o fiskalnem pravilu sicer vladi nalaga, da mora omenjene dokumente posredovati vsaj 20 dni pred rokom za posredovanje programa stabilnosti Evropski komisiji, torej do konca aprila.

• Zakaj, ocenjujete, prihaja do zamud s strani vlade?

“To je vprašanje za vlado. Fiskalni svet je zgolj ugotovil, da prihaja do zamude oziroma kršenja zakonodaje s strani vlade glede predložitve proračunskih načrtov.”

• Kako se bo odzvala EU, če ji omenjeni dokumenti ne bodo pravočasno posredovani?

“Kršenje zakonodaje v tem primeru na samo izvajanje fiskalne politike ne vpliva. Vpliva pa lahko na zaznavo kredibilnosti fiskalne politike, zlasti pa fiskalnemu svetu onemogoča oceno trenutnega in bodočega položaja fiskalne politike. Trenutni položaj političnega cikla je namreč takšen, da bi v proračunskih načrtih pričakovali uporabo tako imenovanega scenarija nespremenjene politike. Takšen scenarij bi moral odražati stanje, ki je zgolj posledica preteklih odločitev vlade, zato bi Fiskalnemu svetu omogočil 'nevtralen' vpogled v trenutno in bodoče stanje fiskalne politike, brez 'motečih' pričakovanih prihodnjih ukrepov.”

• Fiskalni svet je sicer že pred časom opozarjal vlado na prekomerno zadolževanje.

“Zadolževanje samo po sebi ni problematično, če je namenjeno večanju gospodarskega potenciala, ki bo podlaga za vračilo dolga in ki bo omogočal vzdržne stroške zadolževanja v prihodnosti. Opra-

vičilo za smiselnost zadolževanja za tekočo porabo pa ne morejo biti trenutno še razmeroma ugodni pogoji financiranja, ki pa se v zadnjih mesecih že slabšajo in nakazujejo, da bo refinanciranje obstoječega dolga v prihodnosti dražje.”

• Kdaj bo treba znova začeti uporabljati fiskalno pravilo?

“Fiskalno pravilo velja in se uporablja vseskozi, na ravni EU in na ravni Slovenije je bila marca 2020 uveljavljena zgolj možnost, da javne finance začasno odstopajo od pravil za tisti del, ki je namenjen neposrednemu in ciljanemu soočanju z epidemijo. Fiskalni svet je septembra 2021 ugotovil, da gospodarske in epidemiološke razmere omogočajo podaljšanje obdobja izjemnih okoliščin in leto 2022, trenutne gospodarske in tudi epidemiološke razmere pa pritrjujejo takratnemu mnenju, da od vključno leta 2023 odstopanja od fiskalnih pravil ne bodo več upravičena. Podobno je tudi mnenje Evropske komisije, ki je letos marca napovedala, da bo dokončno mnenje o veljavnosti splošne odstopne klavzule sprejela na podlagi pomladanskih napovedi, ki jih bo objavila v sredini maja letos. Bistveni kazalnik za dosedanje odločitve Evropske komisije glede veljavnosti splošne odstopne klavzule je bila sicer raven BDP glede na predkrizno raven gospodarske aktivnosti. Ta kazalnik je lani ob koncu leta predkrizno raven že presegel.”

• Kako se bo morala država (oziroma prihodnja vlada, katera koli že bo) soočiti z razmerami, ki se napovedujejo?

“Ugotovitev o tem bi morala sloveti na dokumentih, ki jih vlada še ni dostavila Fiskalnemu svetu in ki bi omogočali oceno trenutnega in pričakovanega stanja javnih financ. Odvisna je tudi od makroekonomskih napovedi UMAR, na podlagi katerih bi fiskalni svet lahko določil, v kakšnem položaju poslovnege cikla se bo gospodar-

Davorin Kračun
predsednik fiskalnega sveta

“Dejstvo je, da se tveganja za nižjo gospodarsko rast povečujejo, zato je zlasti pomembno racionalno obnašanje ekonomske politike in ciljno naravnano ukrepanje ter ustvarjanje manevrskega prostora za ukrepanje v slabših gospodarskih časih.”

stvo nahajalo v prihodnje, in ki prav tako še niso znane. Nena zadnje je odgovor na to vprašanje odvisen tudi od samih fiskalnih pravil oziroma od njihovih morebitnih sprememb.”

• Kako gledate na porabo proračunskega denarja v zadnjem obdobju za takšne namene, kot so enkratni dodatki, izdatki za blaženje krize? Gre za tako imenovane predvolilne bonbone ali morda za upravičeno pomoč zaradi kriz?

“Fiskalni svet je v svojih ocenah proračunskih dokumentov redno opozarjal na tveganja, povezana z neciljano in neučinkovito porabo javnih sredstev. S tem je bila izjema glede spoštovanja fiskalnih pravil kar nekajkrat zlorabljena, čeprav je dejstvo tudi, da je vlada z večino ukrepov, sprejetih v krizi, uspela ohraniti gospodarski potencial in pogoje za okrevanje. Hkrati je državni zbor takoj po sprejetju jesenskih proračunskih dokumentov konec leta 2021 in tudi v letošnjem letu sprejel ukrepe na prihodkovni in izdatkovni strani javnih financ, ki javni-fi-

nančni položaj slabšajo ne zgolj začasno, temveč tudi strukturno.”

• Ali se bo v prihodnjem letu treba glede izdatkov postaviti bolj na realna tla, glede na to, da zadolževanje verjetno ne more potekati neomejeno in kaj nas čaka v prihodnjem letu?

“Spet bi lahko bil odgovor precej bolj natančen, če bi poznali napovedi UMAR. Dejstvo pa je, da se tveganja za nižjo gospodarsko rast povečujejo, zato je zlasti pomembno racionalno obnašanje ekonomske politike in ciljno naravnano ukrepanje ter ustvarjanje manevrskega prostora za ukrepanje v slabših gospodarskih časih. Predhodno omenjeno strukturno poslabšanje položaja javnih financ namreč pomeni, da je bil v času izredno visoke gospodarske rasti in nizke brezposelnosti del tega manevrskega prostora že porabljen. Hkrati bo zaradi sprejetih ukrepov nižanje dolga počasnejše, kot ga omogočajo gospodarske razmere. Zato se bo v prihodnje oblikoval temu primerno manjši manevrski prostor za spopadanje z bodočimi krizami.” •